

BÖCKER

Översikt och kommentarer

Den svenska bokmarknaden är avreglerad med fria bokpriser och med fri etableringsrätt för bokhandeln. Det finns i dag på bokmarknaden några få stora dominerande förlag och ett stort antal mindre förlag. Antalet allmänutgivande förlag med regelbunden utgivning av litteratur uppskattas till ca 300. Antalet bokhandlare beräknas uppgå till omkring 400. Dessutom finns ytterligare uppåt 5 000 andra försäljningsställen för böcker. Internetbokhandeln, som i dag uppskattas stå för 15 procent av försäljningen, har senaste decenniet inneburit nya förutsättningar i detaljistledet.

I litteraturutredningen (Boken i Tiden, SOU 1997:141) pekades bl.a. på brister i litteraturstatistiken och i den efterföljande propositionen fick Kulturrådet i uppdrag att utveckla och producera statistik på bok- och tidskriftsområdet. I samband med sänkningen av bokmomsen 2002 från 25 till 6 procent tillsattes *Bokpriskommissionen* med uppdrag att följa prisutvecklingen på böcker. Efter omfattande bokprismätningar avslutade kommissionen sitt arbete 2004.

Statens stöd och ersättningar inom litteraturområdet var 2007 ca 316 miljoner kronor. I detta innefattas bl.a. stöd till bokutgivning, stöd till bibliotekens litteraturinköp, Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) samt den statliga författarsättningen om ca 120 milj kronor. *Statligt litteraturstöd* har funnits sedan 1975 och fördelas av Statens kulturråd. Stödet infördes för att garantera en bred utgivning av litteratur och för att stimulera främst mindre och medelstora förlag till kvalitetsutgivning. Stödet, som avser att täcka en del av produktionskostnaderna, går till förlaget och avser en enskild boktitel sedan boken kommit ut. Utgivningsstödet fördelas till ny svensk skönlitteratur, skönlitteratur i svensk översättning, klassiker, facklitteratur, barn- och ungdomslitteratur, serier, litteratur på invandrarspråk samt bildverk. Stödet uppgick 2007 till drygt 37 milj kr och antalet stödda titlar var 817. Flest stödda titlar fanns inom barn- och ungdomslitteraturen med 235 stödda titlar följt av ny svensk skönlitteratur, 133 titlar och facklitteratur med 131 stödda titlar. Sedan 1999 kompletteras utgivningsstödet med ett distributionsstöd. De stödda titlarna distribueras till samtliga kommunbibliotek och ett hundratal bokhandlare.

Centrum för lättläst litteratur, LL-stiftelsen, är en statligt stödd förlagsrörelse med uppgift att göra nyhetsinformation och litteratur tillgänglig för de som har svårt att läsa eller är otränade i svenska språket. LL-stiftelsen ger årligen ut ca 30 lättlästa böcker. Totalt har hittills ungefär 800 boktitlar gets ut. Ca 220 titlar är aktiva och säljer fortfarande. Under ett år levererar förlaget över 80 000 böcker till sina kunder.

En bok för alla startades 1976 med statligt stöd för att ge ut kvalitetslitteratur till lågt pris. Från och med 2008 har emellertid det statliga stödet upphört. Ett nytt statligt stöd till *internationellt utbyte och samarbete* på litteraturområdet infördes fr.o.m. 2008.

Svenska barnboksinstitutet är ett offentligt specialbibliotek och informationscentrum för barn- och ungdomslitteratur. Verksamheten finansieras genom statsbidrag via Utbildningsdepartementet.

Svenska Förläggareföreningen är tillsammans med *Svenska Bokhandlareföreningen* branschorganisationer som tillvaratar sina medlemmars intresse i branschfrågor, t.ex. som förhandlingspart gentemot stat och författare. Förläggareföreningen tar sedan 1973 årligen fram en branschstatistik över föreningens medlemsförlag. Statistiken anses täcka ca 70 procent av den totala bokmarknaden. I 2007 års statistik har 67 medlemsförlag lämnat uppgifter.

Sveriges författarfond har hand om den statliga ersättningen som går till författare, översättare och bokillustratörer, vilkas verk lånas ut vid biblioteken. Författarsättningen omfattade 2007 totalt ca 120 miljoner kronor. *Sveriges Författarförbund* är författarnas intresseorganisation som bl.a. bevakar medlemmarnas upphovsrättsliga frågor.

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) som instiftades 2002 är världens största barn- och ungdomslitteraturpris. Syftet med priset, 5 miljoner kr, är att stärka intresset för barn- och ungdomslitteraturen.

Den svenska bokutgivningen omfattade 2006 enligt Kungliga biblioteket något mer än 21 000 titlar inklusive broschyrer om högst 48 sidor. Ungefär 2 500 titlar var skönlitteratur, varav ca 1 250 i svenskt original och ca 1 100 i svensk översättning. Inom ämnesområdet ekonomi och näringsväsen gavs ut 2 060 titlar. Barn- och ungdomslitteraturen svarade för nästan 1 560 titlar. Den största utgivningen från främmande språk i originalarbeten var engelska översättningar, bortåt 2 140 titlar.

Enligt Förläggareföreningens statistik för 2007, som beräknas täcka ca 70 procent av den svenska bokmarknaden, såldes 27,8 miljoner volymer av ny bokutgivning. Ca 61 procent var skönlitteratur medan 17 procent var barn- och ungdomsböcker och 20 procent facklitteratur. Under 1990-talet minskade antalet sålda volymer av ny utgivning men sedan har en stark återhämtning skett under det nya decenniet. Antalet tryckta volymer har också ökat och uppgick år 2007 till nära 40 miljoner.

Nettoförsäljningen till återförsäljare för Förläggareföreningens medlemsförlag uppgick 2007 till drygt 1,9 miljarder kronor. Bokhandeln svarade för 37 procent av återförsäljningen medan försäljningen till bokklubbar och varuhus svarade för 12 resp. 14 procent. Försäljningsökningen kommer huvudsakligen från Internetbokhandlarna medan försäljningen till varuhusen och försäljningen till bokklubbarna minskar. Internetbokhandeln beräknades 2007 svara för 15 procent av försäljningen.

Förläggareföreningen uppskattar utifrån sin egen statistik tillsammans med uppgifter från Bokhandlareföreningen och Handelns utredningsinstitut att det årligen totalt säljs ca 80 miljoner volymer böcker i Sverige. Då inkluderas försäljningen av alla svenska bokförlag liksom även importerade böcker. Den totala svenska bokmarknaden kan på motsvarande sätt i ekonomiska termer i konsumentledet uppskattas till ca 7 miljarder kronor.

Antalet deltagare inom studieförbundens cirklar i litteraturämnen var över 52 000 under 2007. Antalet deltagare i studieförbundens kulturprogram med litteraturanknytning var 87 400.

Enligt Mediebarometern 2007 ägnar sig 38 procent en genomsnittlig dag åt bokläsning. Störst andel bokläsare finns i åldersgruppen 9-14 år. Kvinnor är betydligt flitigare bokläsare än män, 45 procent av kvinnorna läser dagligen någon bok medan endast 30 procent av männen läser

böcker dagligen. I genomsnitt ägnar sig svenska folket åt bokläsning 19 minuter varje dag (i siffran ingår även de som inte läser böcker alls). Pensionärer över 65 år är de som läser mest, 24 minuter om dagen medan personer i åldersgruppen 25-44 år läser minst, 15 minuter.

Enligt SCB:s ULF-undersökningar har andelen män 16-84 år som *aldrig* läser böcker ökat från 22 procent i början av 1980-talet till 31 procent 2006. Bland kvinnorna har motsvarande andel legat konstant runt 15 procent under samma period. En mindre uppgång i bokläsandet för både män och kvinnor sammanföll med sänkningen av bokmomsen år 2002. Vidare kan från ULF-statistiken konstateras att läsningen av skönlitteratur ökar medan läsningen av facklitteratur minskar.

Det vanligaste sättet att skaffa sig böcker är genom inköp i bokhandel eller i pocketbutik, mer än var tredje bokläsare (som läst senaste veckan) uppgav 2006 denna kanal som den viktigaste. En knapp fjärdedel skaffade sig litteratur oftast genom lån på bibliotek medan gåva eller lån av släkt och vänner stod vardera för ungefär 11 procent. Andra vägar för bokanskaffning var via bokklubb, kiosk, eller Internethandel som vardera stod för ungefär 6 procent.

Statliga bidrag och ersättningar inom litteraturområdet 2007. 1000-tal kr

Ändamål	1000-tal kr
Utgivning av lättläst litteratur	8 336
Ersättning åt författare m.fl. för utlåning	119 543
Nordiska författarstipendier	148
Nordiskt författarsamarbete	57
Dramatikerstöd	2 780
Litteraturstöd	37 122
Lagerstöd till klassisk litteratur	304
Nationella minoriteters språk och litteratur	1 277
Litterära evenemang	2 821
Utgivning av August Strindbergs samlade verk	1 245
Författarverkstäder	1 500
Klassikerserie för skolan	58
Översättning av finskspråkig facklitteratur till svenska	100
Läsfrämjande insatser	7 329
Inköp av litteratur till Folk- och skolbibliotek	25 740
Sortimentsstöd till bokhandeln	3 363
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB	104 704
Summa	316 426

Källa: Årsredovisning 2007, Statens kulturråd. Årsredovisning 2007, Kammarkollegiet

Litteraturstöd 2007. Utbetalade bidrag. 1000-tal kr och procent

Stödordning	1000-tal kr	Procent
Svensk skönlitteratur	5 978	16
Översatt skönlitteratur	5 561	15
Facklitteratur	7 101	19
Barn- och ungdomslitteratur	7 958	21
Bildverk	3 778	10
Klassisk litteratur	4 311	11
Serier	1 040	3
Litteratur på invandrarspråk	1 081	3
Nationella minoriteter, litteratur o. projekt	1 340	4
Summa	38 148	100

Källa: Årsredovisning 2007. Statens kulturråd

Statligt utgivningsstöd för litteratur 1988/89-2007, antal stödda titlar

	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ny svensk skönlit- teratur	263	238	229	236	243	237	237	231	195	194	206	145	174	147	162	133
Skönlitt. i svensk översättning	93	113	100	102	104	96	88	107	102	120	80	83	83	95	105	114
Facklitteratur	134	150	128	118	139	138	139	157	166	187	152	119	134	151	136	131
Barn- o ungdoms- litt.	153	159	165	155	185	168	166	221	191	234	197	179	188	195	201	235
Bilderböcker och bildverk	-		39	45	41	42	43	35	45	51	41	61	61	65	57	52
Klassisk litteratur	67	58	52	49	53	44	37	39	47	71	62	42	41	64	69	88
Tecknade serier	26	29	31	28	30	24	35	28	27	24	35	22	32	24	15	25
Invandrarspråk Nat. Minoriteter, litt o projekt											31	61	50	47	27	24
Elektroniskt publi- cerad litt.									5	4	4	8	2	1	0	0
Projektstöd	32	24														
Summa	768	771	744	733	795	749	745	823	777	885	781	724	784	800	791	817

Källa: Statens kulturråd, årsredovisning resp år

Bokproduktion 2006: I Svensk bokförteckning registrerade publikationer efter ämnesområde

Ämnesområde	Böcker, broschyrer			
	Totalt		därav	
	Antal	%	nya verk	nya upplagor
A. Bok- och biblioteksväsen	215	1	200	15
B. Allmänt och blandat innehåll	487	2	459	28
C. Religion	490	2	394	96
D. Filosofi och psykologi	473	2	387	86
E. Uppfostran och undervisning	721	3	678	43
F. Språkvetenskap	661	3	556	105
G. Litteraturvetenskap	206	1	186	20
H. Skönlitteratur				
<i>Svensk i original</i>	1 247	6	976	271
<i>Utländsk i svensk översättning</i>	1 093	5	691	402
<i>På främmande språk</i>	109	1	103	6
I. Konst, musik, teater, film	830	4	780	50
J. Arkeologi	697	3	693	4
K. Historia	427	2	348	79
L. Biografi med genealogi	354	2	306	48
M. Etnografi, socialantropologi och etnologi	110	1	99	11
N. Geografi	659	3	568	91
O. Samhälls- och rättsvetenskap	2 384	11	2107	277
P. Teknik, industri, kommunikationer	2 370	11	2242	128
Q. Ekonomi och näringsväsen	2 061	9	1857	204
R. Idrott, lek och spel	288	1	258	30
S. Militärväsen	153	1	150	3
T. Matematik	391	2	355	36
U. Naturvetenskap	1 956	9	1887	69
V. Medicin	1 817	8	1682	135
X. Musikalier	10	0	9	1
Total bokproduktion	21 765	100	19 247	2 518

I redovisningen ingår inte lösa kartor och talskivor, ej heller barnböcker. Med broschyr avses bok som innehåller högst 48 sidor oavsett bindning. Klassifikationssystemet är samma som tillämpas inom biblioteken, den s.k. SAB-klassifikationen. Definitionen av bok som ligger till grund för statistiken är "icke-periodisk litteratur omfattande minst 49 trycksidor".

Källa: Svensk bokförteckning 2006, Kungliga Biblioteket

Bokproduktion 1990-2006

	Böcker, broschyrer ¹			Summa	Därav Nya verk	Års- böcker ²
	Facklitteratur ³	Skönlitteratur	Barn- och ung- domslitteratur			
1990	8 607	2 347	1 080	12 034	10 166	136
1991	8 494	2 218	1 154	11 866	9 942	119
1992	9 538	2 032	1 243	12 813	10 831	124
1993	9 682	2 140	1 073	12 895	10 983	130
1994	10 578	2 059	1 185	13 822	11 711	119
1995	9 518	1 919	1 263	12 700	10 685	161
1996	10 596	1 904	996	13 496	11 348	160
1997	10 231	1 923	1 056	13 210	11 094	123
1998	9 495	1 923	1 129	12 547	10 336	81
1999	9 000	1 900	1 088	11 988	9 818	118
2000	7 891	1 880	1 205	10 976	8 872	66
2001	7 800	1 978	1 154	10 932	8 944	59
2002	7 073	1 929	1 090	10 092	8 062	..
2003	7 591	2 390	1 191	11 172	8 960	..
2004	13 093	2 938	1 652	17 683	15 240	..
2005	17 267	2 537	1 609	21 413	19 122	..
2006	17 760	2 449	1 556	21 765	19 247	..

1) Exkl. lösa kartor och talskivor. Med broschyr avses här bok som innehåller högst 48 sidor oavsett bindning. Fr.o.m. 2004 ingår delar i universitetens rapportserier.

2) Fr.o.m. 2002 redovisas inte årsböcker.

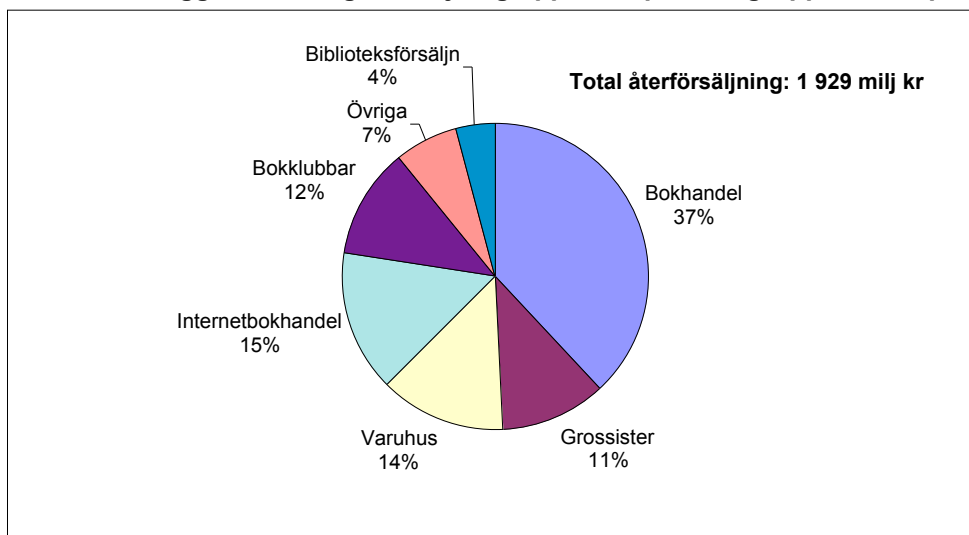
3) Fr.o.m. 2004 ingår doktorsavhandlingar från tekniska och naturvetenskapliga och medicinska universitets- och högskoleinstitutioner registrerade på en lägre beskrivningsnivå än övrigt material.

Källor: Nationalbibliografen, Kungl. Biblioteket. Statistisk årsbok, SCB

Bokproduktion efter språk 2001-2006

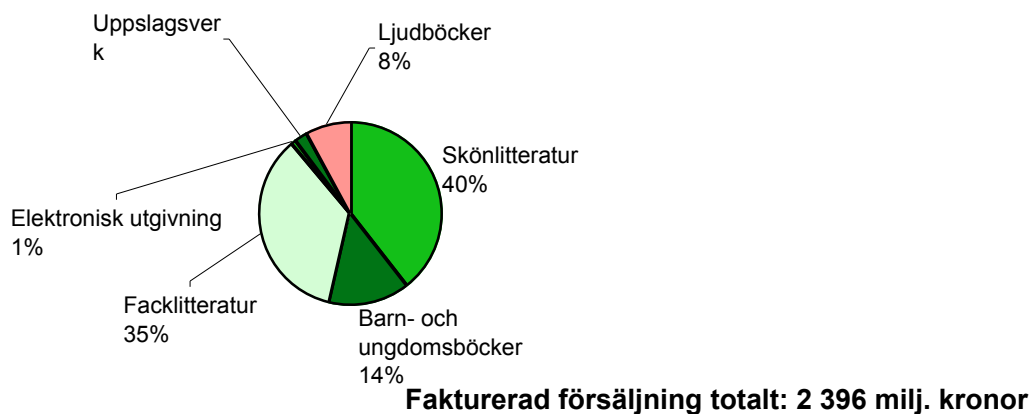
Språk	2001	2002	2003	2004	2005	2006 varav			
						Totalt	Fack- litteratur	Skön- litteratur	Barn o ung domslitteratur
Böcker, broschyrer ¹	10 932	10 092	11 172	17 683	21 413	21 765	17 760	2 449	1 556
<i>Originalarbeten</i>	8 339	7 620	8 630	14 708	18 222	18 699	16 568	1 379	752
Svenska	5 650	5 650	7 181	10 621	12 772	13 031	11 149	1 253	629
Engelska	2 226	1 637	878	3 390	5 061	5 144	5 109	23	12
Franska	11	30	60	54	34	44	44
Tyska	27	33	52	52	46	48	47	1	..
Övriga språk	425	270	459	559	309	432	263	102	67
<i>Översättningar</i>	2 593	2 472	2 542	2 975	3 191	3 020	1 091	1 081	848
Danska	93	111	90	140	130	133	82	23	28
Norska	127	122	152	190	162	130	73	36	21
Engelska	1 978	1 821	1 859	2 095	2 339	2 141	745	825	571
Franska	75	100	104	127	138	125	36	54	35
Tyska	88	116	86	116	104	109	52	18	39
Övriga språk	232	202	251	307	318	382	103	125	154

Källor: Nationalbibliografen, Kungl. Biblioteket. Statistisk årsbok, SCB

Svenska Förläggareförening: försäljning uppdelad på kundgrupper 2007, procent

Källa: Svenska Förläggareföreningens branschstatistik 2007

Statistiken omfattar litteratur utgiven av förlag som är anslutna till Svenska Förläggareföreningen. De beräknas stå för ca 70 procent av den totala bokförsäljningen i landet. Statistiken omfattar endast allmänlitteratur, vilket innebär att läromedel och massmarknadslitteratur inte ingår. Biblar och psalmböcker ingår heller inte. År 2007 har 67 medlemsförlag lämnat kompletta uppgifter till statistiken.

Svenska Förläggareföreningen: fakturerad försäljning uppdelad på litteraturkategorier 2007, procent

Källa: Svenska Förläggareföreningens branschstatistik 2007

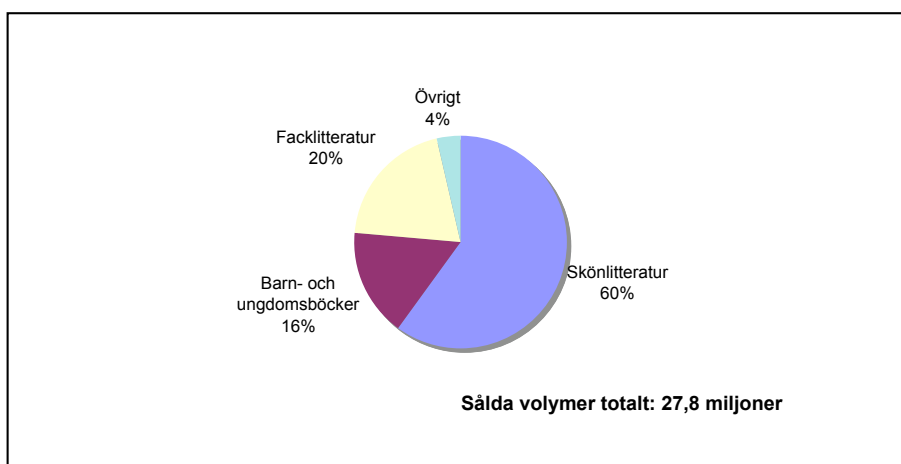
Förlagen redovisar nettointäkter vid försäljning till återförsäljare och konsumentpriser vid direktförsäljning. Statistiken redovisas i löpande priser. Alla försäljningsvärden är exklusive moms. Siffrorna i statistiken avser netto efter eventuella returer.

Svenska Förläggareföreningen: Total fakturerad försäljning i miljoner kronor uppdelad på litteraturkategorier 2004-2007

Litteratur- kategori	Milj. kronor			
	2007	2006	2005	2004
<i>Skönlitteratur</i>	943,3	904,2	844,9	859,7
varav original	571,7	593,2	540,8	566,2
varav reprint	371,6	311,0	304,1	293,5
<i>Barn- och ungdomsböcker</i>	345,7	362,7	389,2	390,3
varav original	306,1	325,1	342,0	335,3
varav reprint	39,6	37,6	47,2	55,0
<i>Facklitteratur</i>	843	825,1	772,8	751,5
varav original	770,7	751,4	721,5	687,0
varav reprint	72,9	73,8	51,3	64,5
<i>Elektronisk utgivning</i>	16,9	15,4	9,4	16,2
<i>Uppslagsverk</i>	51,1	43,9	38,8	46,1
<i>Ljudböcker</i>	195,8	185,3	154,5	96,4
Totalt	2396,4	2 336,5	2 209,6	2 160,3

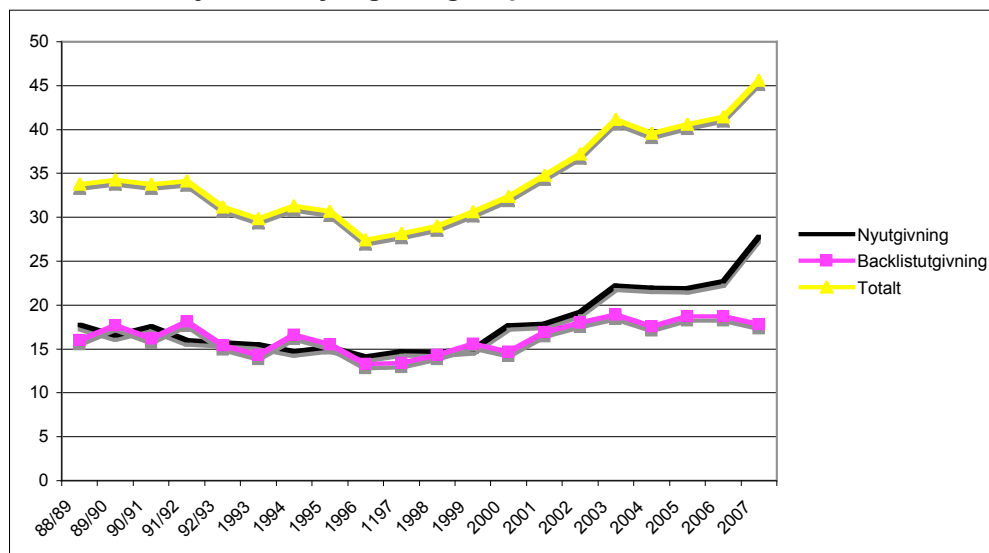
Not: Reprint innebär tidigare utgivna böcker i nytryck där inlagen i princip är oförändrad men där förändringar gjorts avseende pris och utförande. Original är böcker med nytt ISBN, ny titel eller ny upplaga.

Källa: Svenska Förläggareföreningens branschstatistik 2007

Antal sålda volymer av ny utgivning uppdelade på litteraturkategori 2007, procent

Källa: Svenska Förläggareföreningens branschstatistik 2007

Not: I "Övrigt" ingår ljudböcker, uppslagsverk och elektronisk utgivning.

Antal sålda volymer av ny utgivning resp. backlist 1988/89-2007

Källa: Svenska Förläggareföreningens branschstatistik 2007

Not: Backlist innebär böcker sålda efter utgivningsåret.

Topplista: De populäraste böckerna 2007

- 1 Män som hatar kvinnor - Stieg Larsson, Mån-pocket
- 2 Luftlottet som sprängdes - Stieg Larsson, Norstedts
- 3 Flickan som lekte med elden - Stieg Larsson, Mån-pocket
- 4 Snabba cash: hatet, drivet, jakten - Jens Lapidus, Mån-pocket
- 5 Svinlängorna - Susanna Alakoski, Bonnierpocket
- 6 Nu vill jag sjunga dig milda sånger - Linda Olsson, Bonnierpocket
- 7 Olycksfågeln - Camilla Läckberg, Mån-pocket
- 8 Isprinsessan - Camilla Läckberg, Mån-pocket
- 9 Harry Potter and the deathly hallows - J.K. Rowling, Tiden
- 10 Självkänsla nu! - Mia Törnblom, Mån-pocket

Topplistan är framtagen av tidskriften Svensk Bokhandel februari 2008 och bygger på uppgifter om försäljning. Listan bygger på uppgifter från cirka 300 bokhandlar och varuhus.

Studieförbundens cirklar i litteraturhistoria och skönlitteratur 2006

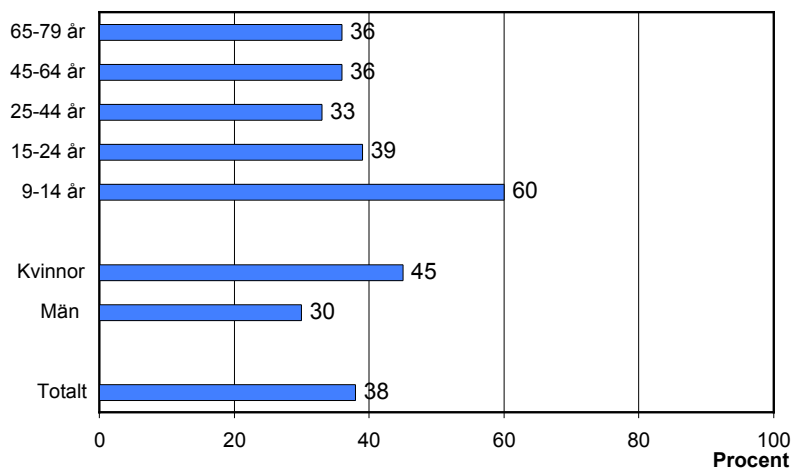
Ämnesgrupp	Antal		
	studiecirklar	deltagare	studietimmar
Svenska och litteraturkunskap			
Skönlitteratur och svenska	4491	35 927	119 250
Litteraturhistoria o litteraturvetenskap	1574	12 791	45 588
Skrivarcirkel	485	3 286	18 775

Källa: Studieförbunden 2006, Statens kulturråd

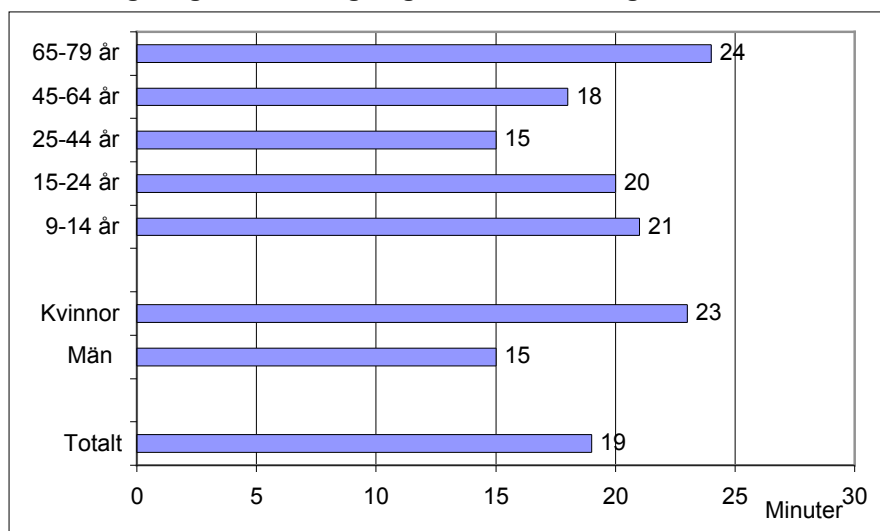
Studieförbundens kulturprogram 2006 inom litteraturämnen

Antal arrangemang	3 232
Antal deltagare	87 416
Andel kvinnor	52
Antal medverkande	6 633

Källa: Studieförbunden 2006, Statens kulturråd

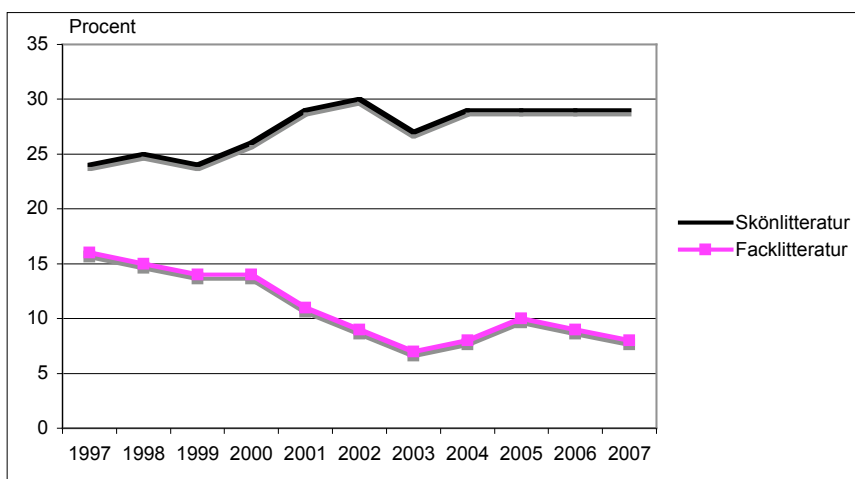
Bokläsning en genomsnittlig dag 2007, procent av befolkningen 9-79 år

Källa: Mediebarometern 2007, NORDICOM

Bokläsning en genomsnittlig dag 2007 i befolkningen 9-79 år. Minuter

Källa: Mediebarometern 2007, NORDICOM

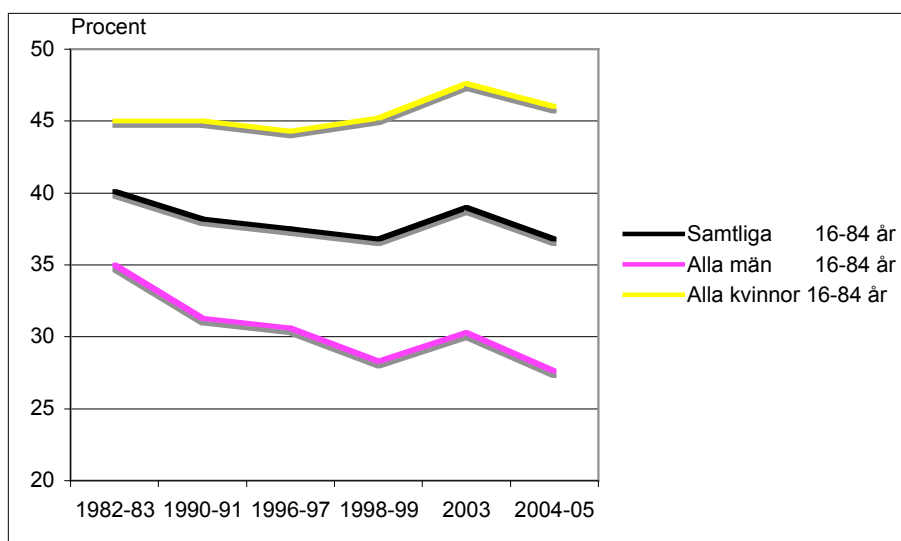
Not: I diagrammet ovan visas hur mycket tid befolkningen avsätter för bokläsning en genomsnittlig dag vilket betyder att även de som inte läser bok är inräknade.

Bokläsning en genomsnittlig dag 1996-2007, procent av befolkningen 9-79 år. Procent

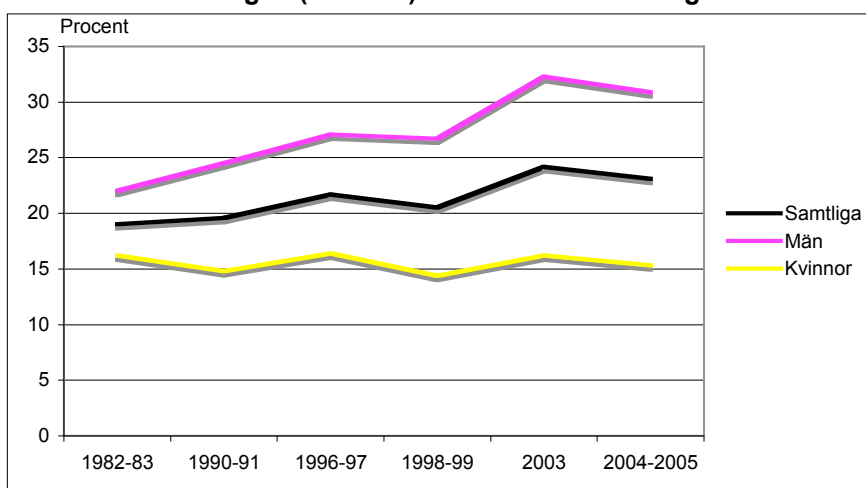
Källa: Mediebarometern 2007, NORDICOM

Bokläsning varje vecka på fritiden 1982-2005

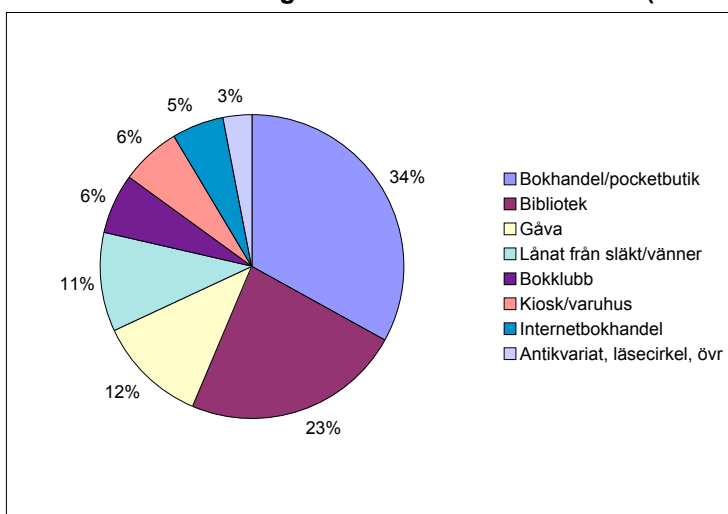
Män, kvinnor och båda könen 16-84 år 1982-2005, 16 år och äldre 2003-2005. Procent

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Andelen i befolkningen (16-84 år) 1982-2005 som aldrig läser böcker

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Kanaler för anskaffning av böcker bland bokläsare (senaste veckan) 9-79 år 2007, Procent

Källa: Mediebarometern 2007, NORDICOM

Reviderad version 2009-04-17